

Med disse faa Ord skal jeg overlade det til Thingets Afgjorelse, om Sagen skal nyde Fremme eller ikke.

C. Larsen: Det er ikke sagt, at, fordi jeg ikke troer, jeg vil stemme mod dette Lovudfalds Fremme — Noget, jeg imidlertid endnu ikke er enig med mig selv om —, jeg just derfor er enig med Forslagsstilleren om, hvad der indeholdes deri; tvertimod er jeg næsten slet ikke enig med ham i et eneste Punkt deri, i alt Fald er der kun et eneste Punkt, hvori jeg kan være det, og det er deri, at han vil, Skoletvangen skal hæves, at Børnene ei skulle muelteres for at forsømme Skolen; thi hvad det angaaer, som indeholdes i Lovforslaget, at Forældre, som selv have Villie og Lyst til at opdrage deres Børn, uden at sende dem i Skolen, da er det jo ikke Noget, som er Ryt, da Enhver, som vil det, jo allerede har den Frihed ved den nu bestaaende Skoleanordning at kunne paa denne Maade frigjøre sine Børn for at søge Skolen. Men ellers, i det Hele taget, troer jeg for mit Bedkommende ikke, at der i dette Forslag indeholdes Noget, som synes at egne sig til at have Skolevæsenet, her tales om, ud over det Trin, det staaer paa. Man indføre hviltesomhelst Bestemmelser, man indrette Almueffkolevæsenet, som man vil, naar det kun bliver ved at give det en Retning, som denne eller noget Lignende, — det hjælper Altsammen Intet eller fører ikke til Noget, det egentlige store Savn bliver dog tilbage, som er og maa kaldes det ene væsentlige, nemlig et høiere Maal af Underviisning end saadanne, som de her foreslaaede, Skoleindretninger kunne være istand til at yde. Det nytter ei heller at tænke paa at ville indrette Almueffkoleunderviisningen til, en saadan Udvikling eller Dannelsestrin i Samsundet; thi dertil ere ikke alle stikfede; saa det er kun de, der have Lyst, Sjælsøner og Anlæg dertil, man skal tænke paa at oprette Underviisningsanstalter for ud over det almindelige Maal, som kan være frugtbringende for Livet, saaledes at Ungdommen efter Confirmationen kan bibringes saadanne Færdigheder i Kundskaber om Livets

vigtigste Forhold, der kunne være dem til Nytte paa den Plads og i den Stilling, de indtage i Samsundet. Men for at opnaae dette, maa man have ganske særffilte Underviisningsanstalter for de mere Begavede, for dem, som have aandelige Gvner og Anlæg dertil; thi dette kan man naturligviis ikke forudsætte hos hele den store Masse af Almuebørn, ligesom man umuligt kan gjøre en saadan Forbring til Almueffkoleindretningen, at den skulde kunne optage en saadan Masse Almuebørn uden Undtagelse, for at lede dem hen til et høiere Maal.

Jeg skal nu gaae over til nærmere at omtale de enkelte Punkter i Lovforslaget, og navnlig først det, at der skulde holdes Læseøvelser for Ungdommen efter dens Confirmation. Man maa herved lægge vel Mærke til, at, naar man først fra deres 7de Aar har gjort Børnene til Trælle af en saa aandløs Underviisning, som bestaaer og her er foreslaaet, vil derved alle Livsguister af aandelige Gvner hos Børnene udslukkes, og Børnene, naar de ere blevne en 14—15 Aar gamle eller confirmerede, blive da fede af at fortsætte en saadan Skole, som kun er til Døden, og lede af at høre paa Lærernes Gjentagelser, som det heller ikke er let at fatte til hvad Nytte de skulle være. Jeg troer altsaa, at Forslaget mere vil skade end gavne den egentlige Skoleunderviisning, og at det Dpving, man ellers kunde vente, at Underviisningen kunde naae i Folkeskolen, ikke vil kunne opnaaes, hvis Forslaget bliver til Lov. Desuden vil der absolut udfordres Midler til at iværksætte Underviisningsanstalter efter en saadan Lov, og disse ville kunne benyttes meget bedre paa andre Steder, og til bedre Underviisningsanstalter, navnlig til de høiere Bøndeskoler eller hvad man vil kalde dem, f. Ex. den, som en æret Rigsdagsmand har foreslaaet oprettet i Sorø, og hvorfra atter andre lignende Skoler skulde udspringe. Hvis nu denne Plan atter skulde komme under Overveielse, og man da allerede havde iværksat dette Lovforslags Bestemmelser, blev der maaskee ikke Noget af det Hele.